

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
Протокол №2 від 02.09.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність	071 "Облік і оподаткування"
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	"Облік і аудит"

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., проф.

Григорій АЗАРЕНКОВ

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
д.е.н., проф.

Андрій ПИЛИПЕНКО

Гарант програми
к.е.н., доц.

Ольга ФАРТУШНЯК

Харків
2025

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Економічний аналіз» є обов'язковою для вивчення здобувачами четвертого курсу спеціальності «Облік і оподаткування». У процесі навчання здобувачі набувають знання та навички: способів та прийомів аналізу господарської діяльності; працювати з джерелами економічної інформації; обчислювати економічні показники та користуватися ними при оцінці діяльності підприємства; визначати відхилення в економічних показниках та встановлювати їх причини; виявляти фактори, що впливають на формування економічних показників та взаємозв'язок між ними; узагальнювати резерви покращення економічних показників роботи підприємства; робити економічно грамотні висновки; формулювати рекомендації щодо реалізації виявлених резервів без додаткового залучення трудових, матеріальних та фінансових ресурсів.

Під час занять здобувачі оволодівають методиками аналізу фінансового становища підприємства, аналізу прибутку та рентабельності, аналізу виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг) з урахуванням попиту та пропозиції на ринку, аналізу трудових, матеріальних ресурсів підприємства та основних засобів, а також організаційно-технічного рівня виробництва, аналізу собівартості продукції, що випускається.

Метою навчальної дисципліни «Економічний аналіз» є формування у здобувачів знань та навичок аналізу економічної діяльності підприємств та організацій з використанням кількісних і якісних методів, розвиток здатності оцінювання фінансового стану, ефективності виробничих і управлінських процесів, визначення резервів зростання прибутковості та конкурентоспроможності, а також використання результатів аналізу для обґрунтування управлінських рішень і розробки рекомендацій щодо покращення діяльності підприємств.

Завданнями навчальної дисципліни є:

підвищення науково-економічної обґрунтованості бізнес-планів, бізнес-процесів та нормативів (у процесі їх розробки); об'єктивне та всебічне дослідження виконання бізнес-планів, бізнес-процесів та дотримання нормативів (за даними обліку та звітності);

визначення результативності використання виробничих ресурсів; контролю над здійсненням вимог комерційного розрахунку;

виявлення та вимірювання внутрішніх резервів (на всіх стадіях виробничого процесу); перевірка оптимальності управлінських рішень.

Предметом навчальної дисципліни є господарська діяльність підприємств і організацій, зокрема їхні фінансові, виробничі та економічні процеси.

Об'єкт навчальної дисципліни є економічний результат господарської діяльності підприємства та його підрозділів.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР01	ЗК 13, СК 5
ПР03	ЗК 2, ЗК 8, СК 5, СК 13
ПР05	ЗК 2, ЗК 8, ЗК 11, ЗК 13, СК 2, СК 5, СК 8, СК 11, СК 13
ПР06	ЗК 2, ЗК 3, ЗК 5, ЗК 7, СК 1, СК 2, СК 5, СК 8, СК 9, СК 12
ПР07	ЗК 2, ЗК 4, СК 2, СК 5
ПР08	ЗК 2, ЗК 4, ЗК 5, ЗК 7, СК 1, СК 2, СК 3, СК 5, СК 8
ПР09	ЗК 1, ЗК 2, ЗК 4, ЗК 6, ЗК 7, ЗК 11, ЗК 13, СК 2, СК 3, СК 5
ПР11	ЗК 2, ЗК 4, ЗК 11, СК 2, СК 3, СК 5, СК 6, СК 13
ПР13	СК 5
ПР14	СК 13
ПР15	СК 5, СК 7, СК 9
ПР21	СК 5
ПР24	ЗК 8
ПР25	ЗК 2, СК 5, СК 12, СК13

де, ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причиннонаслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПР08. Розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації.

ПР09. Ідентифіковувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств.

ПР11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

ПР13. Усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування.

ПР14. Вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії.

ПР15. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР24. Розуміти принципи консолідації обліково-аналітичної інформації та демонструвати здатність постійного самовдосконалення цифрової обізнаності щодо підтримки систем прийняття рішень на підприємстві.

ПР25. Демонструвати професійне судження та критичне осмислення аналітичного інструментарію при розв'язанні складних спеціалізованих задач професійної діяльності.

ЗК1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність працювати в команді.

ЗК4. Здатність працювати автономно.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність бути критичним та самокритичним.

ЗК8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці.

СК2. Використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання прикладних завдань в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК3. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК5. Проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень.

СК6. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

СК7. Застосовувати методики проведення аудиту й послуг з надання впевненості.

СК8. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

СК9. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування.

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК12. Здатність консолідувати обліково-аналітичну та контрольну інформацію засобами спеціалізованого програмного забезпечення відповідно запитам системи підтримки прийняття рішень підприємств різних організаційно-правових форм та галузей діяльності

СК13. Здатність застосування новітніх аналітичних процедур в предаудиті та під час комплексної діагностики об'єктів облікового спостереження.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного аналізу

Тема 1. Вступ. Предмет, об'єкт та завдання економічного аналізу.

1.1 Зміст і предмет економічного аналізу

Значення економічного аналізу в управлінні підприємствами та організаціями як методу обґрунтування управлінських рішень, виявлення резервів, оцінки економічної ефективності господарювання. Вплив аналізу щодо досягнення кращих результатів за умови найменших витрат, зміцнення режиму економії та підвищення ефективності роботи підприємств та організацій. Предмет економічного аналізу.

1.2. Задачі і принципи економічного аналізу

Задачі економічного аналізу. Принципи економічного аналізу. Роль аналізу у підвищенні ефективності діяльності підприємств.

1.3. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і дисциплінами

Аналіз як база планування. Використання бухгалтерського обліку як головного джерела інформації при аналізі. Зв'язок економічного аналізу з іншими економічними науками.

Тема 2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу.

2.1. Метод економічного аналізу.

Визначення методу економічного аналізу та його особливості. Склад методів економічного аналізу.

2.2. Прийоми в економічному аналізі.

Технічні прийоми обробки джерел інформації, що використовуються в економічному аналізі. Особливості прийомів порівняння, групування, елімінування, балансовий та інших.

Система показників, що використовується в аналізі. Формування аналітичних показників.

2.3.Класифікація показників.

Кількісні та якісні, факторні та результативні, загальні та приватні. Класифікація та ранжування соціально-економічних та техніко-економічних факторів. Принципи аналітичного вивчення господарської діяльності: адаптивність, комплексність розгляду факторів, рання діагностика, випереджальне відображення, безперервність провідної ланки та ін.

Тема 3. Види аналізу його організація та інформаційне забезпечення.

3.1. Види аналізу господарської діяльності.

Етапи розвитку економічного аналізу. Класифікація видів та напрямів економічного аналізу. Їх зміст та роль у плануванні діяльності підприємства.

3.2. Організація економічного аналізу.

Розподіл функцій з аналізу між певними підрозділами. Планування аналітичної роботи. Розподіл роботи з аналізу між функціональними підрозділами.

3.3. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.

Принципи організації інформаційного забезпечення управління та аналізу господарської діяльності. Вимоги, яким має відповідати система інформації, обліку та звітності. Характеристика найважливіших видів техніко-економічної інформації на підприємствах.

Змістовий модуль 2. Аналіз окремих видів діяльності підприємства

Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції

4.1. Значення і задачі аналізу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг

Взаємозв'язок об'ємних показників. Інформаційна база для аналізу виробництва та реалізації продукції. Баланс товарної продукції.

4.2. Аналіз випуску продукції у натуральному та вартісному виразі

Визначення абсолютного відхилення фактичного випуску по кожному виду продукції. Аналіз впливу факторів на випуск продукції. Застосовування факторних моделей. Оцінка

динаміки випуску продукції. Поняття асортименту та структури продукції, що випускається підприємством. Методика аналізу асортименту та структури продукції. Сертифікація продукції. Аналіз сортності продукції. Вплив на випуск продукції зміни обсягу виробництва в натуральному виразі, цін і структури продукції.

4.3. Аналіз виконання плану з номенклатури і асортименту та ритмічності виробництва.

Способи оцінки виконання плану з номенклатури і асортименту. Аналіз ступеня застаріння продуктів. Прямі і непрямі показники для оцінки ритмічності. Розрахунок коефіцієнту аритмічності. Методи оцінки ритмічності підприємства. Узагальнення резервів збільшення випуску продукції.

4.4. Аналіз якості продукції

Визначення факторів які впливають на якість продукції. Показники якості продукції. Вплив якості продукції на ефективність діяльності підприємства.

4.5. Аналіз реалізації продукції

Оцінка обсягів та динаміки реалізації продукції та послуг. Аналіз виконання договірних зобов'язань щодо постачання. Характеристика взаємозв'язку показників випуску, відвантаження та реалізації продукції. Узагальнення результатів аналізу виручки від реалізації продукції. Підрахунок резервів збільшення реалізації продукції.

4.6. Аналіз маркетингової діяльності підприємства.

Аналіз конкурентів. Порівняльний аналіз конкурентів для визначення стратегії підприємства. Оцінка факторів які впливають на зміну попиту.

Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці.

5.1. Основні задачі аналізу використання трудових ресурсів і витрат на оплату праці

Завдання та етапи аналізу трудових ресурсів підприємства. Джерела інформації. Система трудових показників та їх відображення у звітності з праці.

5.2. Аналіз забезпеченості підприємства робочою силою і кваліфікаційного складу робітників.

Оцінка трудового потенціалу. Склад, структура та динаміка трудових ресурсів підприємства. Аналіз якісного складу персоналу підприємства. Аналіз чисельності промислово-виробничого персоналу.

5.3. Аналіз руху і стабільності робочої сили.

Розрахунок показників рівня інтенсивності руху працівників. Плинність робочої сили та її причини. Аналіз причин звільнення працівників.

5.4. Аналіз використання робочого часу.

Оцінка ефективності використання фонду робочого часу. Баланс робочого часу. Розрахунок втрат у випуску продукції у зв'язку з допущеними втратами робочого дня. Виявлення втрат робочого часу за співвідношенням середньорічного, середньоденного та середньо годинного виробітку.

5.5. Аналіз продуктивності праці.

Продуктивність праці та способи її виміру. Середнє вироблення одного робітника та одного працюючого. Оцінка впливу факторів на середньорічний виробіток робочого. Аналіз трудомісткості продукції.

5.6. Аналіз використання фонду оплати праці.

Аналіз складу, структури та динаміки фонду заробітної плати. Оцінка впливу факторів на розмір фонду оплати праці. Аналіз співвідношення продуктивності праці і середньої заробітної плати. Механізм формування та використання фонду заробітної плати.

Тема 6. Аналіз довгострокових активів підприємства.

6.1. Аналіз складу і структури основних засобів

Завдання та етапи аналізу довгострокових активів. Джерела інформації. Загальна оцінка

стану основних фондів, їх динаміка та структура, віковий склад, знос. Дострокове вибуття основних фондів.

6.2. Аналіз технічного стану, руху основних засобів і озброєності праці основними засобами.

Показники забезпеченості підприємства обладнанням, виробничими площами та іншими основними фондами. Оцінка динаміки, оновлення та модернізації основних фондів, фондоозброєність праці. Оцінка інвестиційної діяльності підприємства. Особливості інвестиційного аналізу.

6.3. Аналіз ефективності використання основних засобів

Аналіз використання фонду робочого дня устаткування. Коефіцієнт змінності. Розрахунок впливу на випуск продукції використання устаткування за часом і за потужністю. Фондовіддача як показник ефективності використання основних фондів.

6.4. Аналіз використання виробничої потужності і технологічного обладнання

Показники використання обладнання у виробництві. Визначення резервів зростання обсягу продукції за допомогою ефективнішого використання основних виробничих фондів. Значення та завдання аналізу організаційно-технічного рівня виробництва, загальна схема аналізу та показники ОТР. Оцінка динаміки показників рівня техніки, технології, організації виробництва, керування.

Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.

7.1. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами.

Значення та завдання аналізу матеріальних ресурсів. Аналіз матеріально-технічного забезпечення виробництва. Придбання матеріалів, сировини через біржі на аукціонах, торгах.

7.2. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів.

Характеристика показників ефективності використання матеріальних ресурсів у виробництві. Аналіз матеріаломісткості продукції підприємства та її найважливіших складових. Фактори зміни матеріаломісткості. Оцінка впливу матеріаломісткості на випуск продукції. Оцінка ефективності проведених заходів щодо економії сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів. Вплив відходів на зміну матеріаломісткості та випуск продукції. Аналіз завдання щодо зниження норм витрати найважливіших видів матеріальних ресурсів.

Тема 8. Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції.

8.1. Значення і задачі аналізу витрат на виробництво і збут продукції.

Значення і задачі аналізу витрат на виробництво і збут продукції. Аналіз складу собівартості.

8.2. Аналіз загальної суми витрат на виробництво і збут продукції.

Аналіз загальної суми витрат на виробництво і збут продукції. Аналіз прямих матеріальних витрат.

8.3. Аналіз комплексних статей витрат.

Розрахунок впливу факторів на зміну матеріальних витрат. Аналіз комплексних статей витрат.

8.4. Аналіз витрат на гривню товарної продукції.

Аналіз витрат на гривню товарної продукції. Аналіз витрат на гривню товарної продукції по кожній статті окремо з визначенням суми відхилення фактичних витрат від плану і попереднього періоду.

Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.

9.1. Значення показників прибутку і рентабельності в оцінці ефективності виробництва.

Значення показників прибутку і рентабельності в оцінці ефективності виробництва. Види прибутку.

9.2. Аналіз факторів формування чистого прибутку.

Аналіз факторів формування чистого прибутку. Аналіз впливу факторів на прибуток від реалізації продукції. Оцінка впливу факторів на прибуток.

9.3. Факторний аналіз показників рентабельності

Факторний аналіз показників рентабельності. Вплив рентабельності окремих видів продукції на рентабельність продажу.

Тема 10. Аналіз фінансового стану підприємства.

10.1. Завдання аналізу фінансового стану підприємства, його інформаційна база.

Мета, завдання методи аналізу фінансового становища.

10.2. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства.

Перегляд звіту за формальними ознаками. Виявлення "хворих" статей у звітності та їх оцінці – в динаміці. Загальна оцінка майнового та фінансового стану за даними балансу.

10.3. Аналіз активів та пасивів підприємства.

Горизонтальний та вертикальний аналіз бухгалтерського балансу. Оцінка стану, структури та динаміки активів та пасивів підприємства. Аналіз валюти балансу. Аналіз фінансової звітності.

10.4. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Ознаки стійкості фінансового стану підприємства. Аналіз напрямів зміцнення фінансового стану підприємства. Визначення фінансової стабільності, ліквідності, платоспроможності, ділової активності підприємства. Аналіз фінансової стратегії. Оцінка напрямів зміцнення фінансового становища підприємства.

Перелік практичних (семінарських) занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Вступ. Предмет, об'єкт та завдання економічного аналізу	Розкрити основні завдання економічного аналізу.
Тема 2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу	Обґрунтувати сутність застосування найважливіших технічних прийомів обробки джерел інформації
Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення.	Характеристика видів економічного аналізу по аспектах дослідження.
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	Вплив факторів на загальний обсяг реалізації продукції.
Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці.	Оцінка забезпеченості підприємства робочою силою. Аналіз темпів росту продуктивності праці. Аналіз оплати праці.
Тема 6. Аналіз довгострокових активів підприємства.	Загальний аналіз показників озброєності праці основними виробничими фондами. Аналіз ефективності використання основних засобів.
Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.	Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Розрахунок втрат продукції через недопоставки матеріалів, заміну матеріалів, простої у зв'язку з порушенням графіка постачання.
Тема 8. Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції.	Загальна оцінка виконання планових завдань по витратах на виробництво і збут продукції, виявлення і визначення факторів зміни рівня витрат, пошук резервів їх подальшого зменшення.

	Розрахунок впливу факторів на зміну матеріальних витрат. Аналіз витрат на гривню товарної продукції.
Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	Аналіз факторів формування чистого прибутку. Факторний аналіз показників рентабельності.
Тема 10. Аналіз фінансового стану підприємства.	Аналіз активів та пасивів підприємства. Аналіз фінансової стійкості підприємства. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Вступ. Предмет, об'єкт та завдання економічного аналізу	Перспективи розвитку економічного аналізу
Тема 2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу	Економічний зміст прийому розширення факторних систем
Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення.	Фінансова звітність як основна складова інформаційного забезпечення економічного аналізу.
Тема 4. Аналіз виробництва та реалізації продукції	Аналіз ритмічності, якості продукції і її конкурентоспроможності, оновлення продукції, виконання плану з номенклатури і асортименту.
Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці.	Оцінка використання робочого часу з метою виявлення невинуватених втрат і непродуктивних витрат. Розрахунок показників руху робочої сили та його причини.
Тема 6. Аналіз довгострокових активів підприємства.	Аналіз структури основних виробничих фондів. Вікова структура обладнання.
Тема 7. Аналіз матеріальних ресурсів та ефективності їх використання.	Аналіз асортименту та ритмічності Аналіз якості виконання плану матеріально-технічного постачання..
Тема 8. Аналіз собівартості і витрат на виробництво і збут продукції.	Аналіз структури витрат у виробництві. Аналіз втрат від браку.
Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	Види прибутку згідно із законодавством України, їх формування і загальний аналіз.
Тема 10. Аналіз фінансового стану підприємства.	Експрес-аналіз фінансового стану підприємства.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Тема 1-8), проблемна лекція (Тема 9).

Наочні: презентація (Тема 1-10).

Практичні (практична робота (Тема 4-10), дискусія (Тема 1), тестування (Теми 2, 4, 5, 7), експрес-опитування (Тема 3, 6, 8), робота в малих групах (Тема 10).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здобувачів за допомогою контрольних заходів, які включають поточний контроль.

Поточний контроль знань здобувача проводиться під час лекційних і практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Експрес-опитування (4 бали), тестування (18 балів), практичні завдання (13 балів), самостійні завдання (10 балів), письмова контрольна робота (5 балів), наукова стаття (10 балів), тощо.

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів)

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

Курс 4 Семестр 7

Навчальна дисципліна «Економічний аналіз»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

I. Стереотипне завдання (має - 8 балів)

Необхідно проаналізувати динаміку процента браку, процента збитків від браку і розрахувати резерви зростання обсягу продукції за умови недопущення браку; зробити відповідні висновки. Вихідна інформація наведена в таблиці.

Таблиця

Дані ВАТ "Будівельник"

Показник	Минулий рік	Звітний рік
Випуск продукції	2500	3000
Фактична виробнича собівартість продукції	2200	2600
Величина остаточного браку продукції	70	75
Затрати на виправлення браку	11	9
Сума вирахувань із зарплати винуватців браку	4	2

II. Діагностичне завдання (має – 12 балів)

Необхідно проаналізувати прямі матеріальні витрати на окремі види продукції підприємства; розрахувати загальну суму матеріальних витрат підприємства; визначити вплив факторів на відхилення матеріальних витрат по об'єктах підприємницької діяльності згідно з даними використання матеріалів, робіт і послуг в звітному році порівняно з минулим роком; вказати негативні та позитивні фактори, їх причини та резерви господарювання; охарактеризувати чинники, що впливають на зміну суми прямих матеріальних витрат на весь випуск продукції, на одиницю продукції; зробити відповідні висновки. Вихідна інформація наведена в таблиці.

Таблиця

Дані ТЗОВ "Тон", що спеціалізується на виготовленні верхнього жіночого одягу

Вид продукції	Обсяги виробництва			Витрати матеріалів на одиницю продукції			Облікова ціна за одиницю матеріалів, грн.	
	одиниця виміру	роки		одиниця виміру	роки		роки	
		минулий	звітний		минулий	звітний	минулий	звітний
Блуза	шт.	650	680	м	1,8	1,9	6,5	6,8
Костюм	шт.	420	400	м	3,0	2,8	10,4	10,5
Куртки	шт.	500	410	м	2,0	2,6	7,0	6,7
Плащі	шт.	400	420	м	3,5	3,3	9,5	9,3

III. Евристичне завдання (має - 20 балів)

Необхідно визначити, яким повинен бути прибуток підприємства в наступні шість місяців, щоб досягти нормативного значення коефіцієнта покриття, яке дорівнює двом, за умови, що сума термінових зобов'язань не збільшиться.

Величина поточних активів підприємства на кінець звітного періоду 585,0 тис. грн., поточні зобов'язання підприємства – 303,0 тис. грн.

Затверджено на засіданні кафедри Обліку і бізнес-консалтингу

Протокол № 2 від 02 вересня 2024 р.

Екзаменатор, к.е.н., проф.

Завідуючий кафедрою, д.е.н., проф.

Григорій АЗАРЕНКОВ

Андрій ПИЛИПЕНКО

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із максимальної суми балів: за перше завдання – 8 балів, за друге -12 балів, за третє – 20 балів – якщо наведені всі розрахунки, надані правильні відповіді за показниками, існують висновки та надані рекомендації. В кожному завданні при умовах коли у відповіді відсутня процедура розрахунку, а значення показника вірно, рівень оцінювання знижується на 4 бали. Коли надана вірна формула, а результат не співпадає з відповіддю, рівень знижується на 5 балів. Якщо відсутні висновки і рекомендації – зниження 3 бали.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Грицаєнко Г. І., Грицаєнко М. І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. – 260 с.

2. Гурова К. Д., Ганін К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Харків : Вид-во Іванченка І. С. 2019. 328 с.
3. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. - 320 с
4. Отенко І. П. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 156 с. (Укр. мов.) URL <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/11768>
5. Рибчук А. В. Економічний аналіз: теорія і практика : навчально-методичний посібник / за ред. Рибчук А. В. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 219 с.
6. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навчальний посібник. Київ: Знання – Прес, 2017. 654 с.
7. Черниш С.С. Економічний аналіз : навчальний посібник / Черниш С. С. – К. : ЦУЛ. – 2021. – 312 с.
8. Ярова В. В., Велієва В. О. Теорія економічного аналізу: навч. посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальностей: 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків. ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. 2021. 115 с.

Додаткова

9. Азаренков Г.Ф. Костенко Ю.О., Пшенична М.В. Ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства: стратегії фінансового управління грошовими потоками та бюджетами, фінансовий аналіз та прогнозування. *Ефективна економіка* № 12 , 2023 (грудень 2023). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.12.37>
10. Азаренков Г.Ф., Мельянова Л.В., Скрипник С.В. Стратегічне планування та аналіз в бухгалтерському обліку: управління досягненням фінансової стійкості підприємства.: *Ефективна економіка* № 5 (2024). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.5.8>
11. Azarenkov G , Ivankov V, Chukhlib A, Stender S , Nazarenko I , Analysis of the prospects for the introduction of digital technologies in the Ukrainian economy and accounting. *Revista Electrónica De Investigación En Ciencias Económicas*, 11(22), 68–86. <https://doi.org/10.5377/reice.v11i22.17343>
12. Аксьонова І. В. Статистичний моніторинг для розробки ключових показників ефективності підприємств та організацій / І. В. Аксьонова, Л. В. Ричкова // Актуальні аспекти сучасної статистичної науки і практики: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті проф. А.З. Підгорного, 31 травня 2023 р. : тези допов. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2023. - С. 20-22. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30968>
13. Синькевич Н.І. «Економічний аналіз»: Курс лекцій. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018р. – 97 с.
14. Томах В. В. Роль економічного аналізу у підвищенні ефективності діяльності підприємств / В. В. Томах, В. В. Самойленко // Наукові інновації та передові технології (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»). - Київ, 2023 . - №14(28). - С. 258 - 269. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/31037> .

Інформаційні ресурси

15. Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua>
16. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>
17. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>
18. Бухгалтерія. Право. Налоги. Консультації. <http://www.buhgalteria.com.ua>
19. Збірник наукових праць «Економічний аналіз» <https://www.econa.org.ua>